

pisana namreč v verzih, in gotovo ni brez pomena, da si je intencija slovenskega gledališča upala kaj tacega spraviti na oder. O vrednosti te igre ne kaže govoriti sedaj. Pisana je bila v tistih časih, ko romantika ni bila še tako prepovedana, kakor je dandanes. Vsekakor zahteva ta igra boljših igralnih moči, in z veseljem priznavamo, da smo bili s predstavo vobče prav zadovoljni. To je res, da nam semtertja kaka »dona« ni povsem ugajala, tudi marsikateri »don« se ni gibal vedno s primerno »grandezzo«, a vsaj gladko je šlo še precej vse. Naslovna uloga je bila v rokah gospice Slavčeve, ki nam je podala prav ljubko Precijozo. Mnogo so se občudovale njene toalete ta večer. V tem oziru kaže ta gospica zmeraj dober vkus, in to tudi ni brez pomena na odru. Škoda pa, da ji organ ne dopušča obsežnejšega izpreminjanja glasu. Radi tega je manj sposobna za vse uloge, kjer je treba s potrebnim poudarkom kazati razvnetje, strast ali ognjevitost. V naivnih ulogah se nam vidi njena igra še najbolj naravna. V tragičnih ulogah na primer se nam zdi njen glas premalo prisrčen, premalo prepričevalen, zlasti njen jok se nam zdi večkrat nekako posiljen. Je-li temu tudi le organ kriv, ali pa ji take uloge sploh manj prija? Sicer pa se pri nas porablja igralske moči sploh v preraznovrstnih ulogah — iz znanih vzrokov. Vse ni za vsakoga, ako ni tak izreden igralski talent, kakor je gospod Ineman, ki nam je bil ta večer kot grajski valpet zopet povsem nova, originalna prikazen. Z.

Knjige Matice hrvatske. Uredništvo je prejelo knjige, katere je izdala Matica hrvaška za leto 1895. Letos dobodo članovi 9, reci devet knjig za neznatni prinesek treh goldinarjev. Matica hrv. skrbi enako za zabavno in za poljudno znanstveno in poučno književnost. Leposlovne knjige so te-le:

1. Josip Eugen Tomić. — Za kralja — za dom. Historička pripoviest. Dio drugi. — V tem obširnem romanu, katerega prvi del je izdala Mat. hrv. v lanskem letu, opisuje spretni pisatelj zgodovinsko verno ustavno borbo Ogrov in Hrvatov proti novotarijam, katere je hotel uvesti cesar Josip II. Zgodovinska fakta opisuje Tomić na podlagi dokumentov, katere je črpal iz raznih arhivov, zgodopiscev, nekoliko tudi iz ustnega izročila.

2. Osman-Aziz. Bez nade. Pripoviest iz mostarskoga života. — Kratka doba avstrijske okupacije je pobudila celo vrsto darovitih književnikov, ki polnijo predale leposlovnih novin hrvaških in srbskih. Med njimi sta posebno priljubljena dva mlada pisatelja, eden katolik Ivan Miličević, drugi muhamedovec Osman Hadžić; oba spisujeta in izdajata svoja dela skupno po vzgledu Francozov Erckmanna in Chatriana. Predmeti njihovih pripovesti so vzeti večinoma iz življenja hercegovskih muhamedovcev, katero poznata temeljito. Na koncu je pridejan tumač turskih i dialektičnih rieči, žal, da premalo obširen. —

3. Vojnović Ivo. Ekvinokcij. Drama v četiri prikaze. — Duhoviti Dobrovčan je napisal lani dramo iz dobrovniškega življenja, katero je nagradila deželna vlada hrvaška. Drama je nekak hvalospev materinske ljubezni. Drama je dobro uspela, čeprav se ji da kaj prigovoriti. Posebno odlične so prikazane epizode. Zadnji prizor je tiskan v drugi obliki, nego je bil prikazan pri prvi predstavi. Drama je napisana v dobrovniškem narečju.

4. Harambašić August. Izabrane pjesme. — Pesnik je povil v šopek nekaj svojih najboljših, večinoma ljubavnih in domorodnih pesmi.

5. Mirko Bogović. Pjesnička djela. Svezak treći. — Ta zvezek obseza tragedijo »Frankopan« in pa »Izabrane pjesme«. O dramah prvega zvezka smo priobčili v predlanskem letniku obširno oceno in pokazali darovitost tega malo znanega pesnika. Letošnjemu poslednjemu zvezku Bogovićevih del je napisal životopis in uvod Milivoj Šrepec. Knjigo krasi tudi lična slika pesnikova. — Pri tej priliki si usojamo opozoriti tudi našo Matico, naj bi nadaljevala izdanja starejših pisateljev, katera je začela z zbranimi spisi Erjavčevimi.

6. Tretja knjiga »Slavenske knjižnice« prinaša dve povesti J. N. Potapenka, glasovitega pripovedovalca ruskega, »Generalovo hčer«, katero pisatelj sam ceni kot svoje najboljšo delo, in pa »Selski roman«.

Poučne knjige, katere je Matica letos izdala, so te-le:

7. Kučera Oton. Naše nebo. — Črtice iz astronomije. V knjigo je vtisnjenih 142 slik, in 4 priloge so pridejane. Umevno razlaga in prikazuje pisatelj temeljne nauke iz astronomije, opisuje najznamenitejša zvezdišča, sonce, mesec in planete. Potem opisuje zvezdarnice in delovanje v njih, posebno, kako se merijo daljine v vsemirju. — Poseben oddelek govori o svetlobi, o spektrih, sploh o astrofiziki. Dalje sledi zgodovinska črtica o harmoniji vsemirja od najstarejše dobe do Galileija in Newtona. Iz astrofizike se popisujejo natančnejše ona nebeška telesa, katera se vrte okoli našega solnca. Poslednje poglavje govori o drugih solncih in o življenju v vsemirju.

8. Lopašić Radoslav. Prerano umrli zgodovinar je ostavil knjigo, katero je izdala na svetlo Mat. hrv. Ta knjiga je naslovljena: »Oko Kupe in Korane. Mjestopisne i povjestne crstice«. V njej opisuje pisatelj kraje, ki leže ob desnem bregu Kolpe, katera deli Kranjsko od Hrvaške. Jasno je, da hranijo zgodovinske črtice o teh mestih marsikak zanimiv podatek tudi za sosednje slovenske dežele. Rokopis je popolnil Emilij Laskrowski. Obširen životopis s sliko je posvečen spominu na pisca. Knjiga ima 23 slik in zemljepisno karto.

9. Znamenita je tretja knjiga »slik iz svjetske književnosti«, »Ruska književnost u osamnaestom stoljeću. Napisao V. Jagić.« V štirih poglavjih razpravlja literarne pojave in struje v dobi dopetrovski, v dobi Petra Velikega, dalje cesarice Katarine in slednjič v Karamzinovi dobi. Knjigi je pridejana obširna bibliografija predmetov. Pisatelj razpravlja temeljito, toda zanimljivo, jasno in gladko književne in kulturne prilike ruske v oni dobi.

Razen teh knjig, katere dobi vsaki član za svojo članarino, je izdala Matica v svoji zalogi

10. Sofoklove tragedije. Preveo, uvod i tumač napisao Koloman Rac. Uvod govori obširno o gledališču in tehniki grške tragedije, o prvakah grške tragedije in o njih posnemalcih v novejši dobi (o renesansi). Pred vsako tragedijo je poseben uvod, na koncu knjige pa je obširen tolmač. — Prevedene so tragedije v prozi, ker je bilo prevodilcu več do tega, da poda veren prevod originala, nego da vnanjemu sijaju in krasoti žrtvuje jezgro. — Knjiga torej ni dovršen prevod pesnikov, kar priznavata prevodilec in Matica hrv., saj Sofoklove tragedije so umotvori, in oblika je pri umotvorih

biten del umetnosti. Prevod bode tedaj pomagal pri čitanju originala, toda iz prevoda samega v prozi ne more nihče spoznati vrednosti pesnikove.

Končno je poklonila Mat. hrv. slovenskim članom svojim še

11. Rječnik hrvatsko-slovenski. Drugo pregledano izdanje. Ta mali besednjak močno olajša Slovincem čitanje Matičinih knjig. V ta rečnik so sprejete tudi mnogobrojne turške besede, ki delajo Slovincem in tudi zapadnim Hrvatom dosta preglavice.

Ta površni pregled knjig kaže jasno, koliko množino zdravega leposlovnega in imenitnega poučno-znanstvenega štiva (sto in sedemdeset pol) iz vseh strok leposlovja in različnih znanstvenih strok podaje Matica hrv. svojim članom za mali donesek treh goldinarjev.

Tem bolj smo se začudili, da je bil dosedanji odziv Matičarjev znatno manjši, nego bi bil moral biti v primeri z lanjskimi letom. To je znamenje neodpustne mlačnosti in grde nehvaležnosti proti zavodu in njega odboru, ki bi z največjo požrtvornostjo in delavnostjo pač zaslužil, da občinstvo vsaj s točnim plačevanjem prinosov in z mnogobrojnim pristopom nekoliko poplača odboru veliki trud, ne glede na to, da bi se moral vsaki izobraženec srečnega šteti, da dobi za tako neznatno vsoto toliko duševne hrane.

Naše rojake pa ponovno pozivljemo, da se v kar največjem številu vpišejo v to znamenito družbo, ki jim podaje knjig. iz katerih se poleg zabave in pouke tudi najlaže nauče hrvaškega jezika, ki naj bi bil nekako občevalni jezik med južnimi Slovani.

R. P.

Hrvatska stenografija (sustav Gabelsbergerov). Priredio Franjo Magdić, profesor kr. vel. realke u m.; ravnatelj saborskog stenografskog ureda; stručni izpitatelj kr. izpitnog povjerenstva za učitelje stenografije; predsjednik hrvatskog stenografskog društva u Zagrebu. Treće preradjeno izdanje. Kruto vezana stoji 1 krunu 80 fil. Zagreb, 1895. Autotipografski tisak Jul. Hübnua u Zagrebu. 95 str. vel. 8°. — Vsebina: Predgovor. Kazalo. Uvod. Dio I.: Pismena in njihovo spajanje. Dio II.: Kraćenje rieči. Dio III.: Kraćenje izreka. Dodatak: Prevod primjera in vježaba. — Prav zanimiva je premena znakov v tej tretji izdaji. Dobro znani strokovnjak je uvedel nov krajši znak za *c* — podoben znaku za *g*, s spodnjim delom zasukanim na levo — namesto prejšnjih dveh znakov, katera se rabita v nemški stenografiji za *c*, *s* in *ts* v besedah, kakor central, Herz, Netz in v češki za *c* v besedah, kakor cep, pec; nadalje je premenil znamenji za *s* in *ž*, in sicer rabi znaka, katera mu zaznamujeta še v drugi izdaji »Hrvatske stenografije« [Zagreb, 1881] po češkem originalu *s*, v tej novi predelani izdaji za *ž*; a ta dva znaka, pisana v krajši obliki med 2. in 3., t. j. med drugo gornjo črto in osnovnico, sta mu *z*; slednjič označuje zlogotvorni ali samoglasni *r* s prekriževanjem. To novo označevanje samoglasnega *r* utemeljuje obširno v svojem »Stenografu«, glasilu hrvaškega stenogr. društva v Zagrebu; gl. II. 1892, str. 44.—48. (56), prim. IV. 1895, str. 36.—44. — Knjiga obsega korespondenčno in debatno pismo. Učna tvarina je urejena sistematično; stenogr. tekst, ki je vložen med tisk, kakor n. pr. v priznано dobri nemški šolski knjigi Kühneltovi ali Couujevi, je pravilen in jako čist in se zaradi tega tudi prav lahko čita; posamezna pravila so točna, jasna, vzporedni vzgledi primerni in instruktivni. Skratka: Delo g. prof. Magdića zadostuje popolnoma vsem zahtevam šolske knjige; kajti kot učna knjiga se